

ОД СУБОТЕ 18. НОВЕМБРА 2017. ГОДИНЕ НА СНАЗИ ЈЕ ПРАВИЛНИК КОЈИ ТРЕБА ДА ПРИМЕЊУЈУ ТРГОВЦИ КОЈИ ПРОДАЈУ РОБУ ИЛИ УСЛУГЕ НА ОДЛОЖЕНО ПЛАЋАЊЕ

1. Одредбама Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“, бр. 36/2011 и 139/2014, у даљем тексту: Закон) прописано је да у финансијске услуге спадају: банкарске услуге, услуге финансијског лизинга и финансијске погодбе.

Финансијска погодба је продаја са оброчним отплатама цене или други облик финансирања корисника који има исту економску суштину, коју нуди трговац и која подразумева одложено плаћање дуга у току одређеног периода. Законом се **трговац** дефинише као правно или физичко лице које врши продају финансијском погодбом и наступа на тржишту у оквиру своје пословне делатности или у друге комерцијалне сврхе.

Са друге стране, **корисник финансијске услуге** (корисник) јесте физичко лице које користи или је користило финансијске услуге или се даваоцу финансијских услуга обратило ради коришћења финансијских услуга, и то:

а) **физичко лице** које ове услуге користи, користило их је, или намерава да их користи у сврхе које нису намењене његовој пословној или другој комерцијалној делатности;

б) **предузетник**, у смислу закона којим се уређују привредна друштва;

в) **пољопривредник**, као носилац или члан породичног пољопривредног газдинства у смислу закона којим се уређују пољопривреда и рурални развој.

(Напомињемо да се одредбе Закона не примењују на уговоре о финансијским погодбама са трајним извршењем којима се трговац обавезује да кориснику испоручује одређену врсту робе, односно да пружа одређену услугу у дужем периоду, а корисник се обавезује да за то плаћа цену у оброцима за време трајања испоруке робе, односно пружања услуге.)

2. Законом су прописана основна **начела заштите** корисника:

1) право на равноправан однос са даваоцем финансијске услуге;

2) право на заштиту од дискриминације;

3) право на информисање;

4) право на одређеност или одредивост уговорне обавезе, и

5) право на заштиту права и интереса.

Прописано је да се финансијске услуге морају оглашавати на јасан и разумљив начин, а оглашавање не може садржати нетачне информације,

односно информације које могу створити погрешну представу о условима под којима корисник користи ове услуге.

Иначе, уговор о финансијској услузи (уговор) сачињава се у писменој форми или на другом трајном носачу података. Подсећамо да је **трајни носач (трајни медијум)** средство које кориснику омогућава да сачува податке који се односе на њега, да тим подацима приступи и да их репродукује у неизмењеном облику у периоду који одговара сврси чувања.

Важно је да свака уговорна страна добија примерак уговора, с тим што уговор не може да садржи одредбе којима се корисник одриче права која су му гарантована овим законом. Са друге стране, давалац финансијске услуге дужан је да у досијеу корисника чува уговор и уговорну документацију који се односе на тог корисника (понуда, нацрт уговора, преглед обавезних елемента, план отплате/исплате, анекс уговора са новим планом отплате, обавештења, опомене и др.).

3. Важно је напоменути да уговорна обавеза мора бити одређена, односно одредива, с тим што елементи уговора морају бити такве природе да на њих не може утицати једнострана воља било које од уговорних страна. Такође, уговори не могу да садрже упућујућу норму на пословну политику и друге акте даваоца финансијских услуга када су у питању они елементи који су Законом предвиђени као обавезни елементи уговора.

Иначе, новчана уговорна обавеза је одредива што се тиче њене висине ако зависи од уговорених промењивих елемената, односно промењивих и фиксних, с тим што су промењиви елементи они који се званично објављују (референтна каматна стопа, индекс потрошачких цена и др.). Ова обавеза временски је одредива ако се на основу уговорених елемената може утврдити када доспева.

Законом је прописано да се општим условима пословања давалаца финансијских услуга, сматрају услови пословања који се примењују на кориснике, услови за успостављање односа између корисника и даваоца финансијске услуге и поступак комуникације између њих, као и услови за обављање пословања између корисника и даваоца ове услуге. Овим условима давалац финансијске услуге дужан је да обезбеди примену добрих пословних обичаја, добру пословну праксу и фер однос према кориснику, као и усклађеност ових услова с прописима, с тим што општи услови пословања обухватају и акте којима се утврђују накнаде и други трошкови које давалац финансијских услуга наплаћује корисницима (нпр., тарифа накнаде).

За даваоце финансијских услуга (па и за трговце који продају робу на одложено плаћање) прописана је обавеза да на видном месту у пословним

просторијама у којима нуде услуге корисницима и на Интернет страници обезбеде да се корисник упозна са општим условима пословања на српском језику и то најкасније 15 дана пре дана почетка њихове примене. Такође, постоји обавеза према којој је давалац финансијске услуге дужан да кориснику пружи одговарајућа објашњења и инструкције који се односе на примену општих услова пословања у вези са одређеном финансијском услугом, као и да му, на његов захтев, у писменој форми или на другом трајном носачу података, достави те услове без одлагања.

4. Глава III Закона односи се на финансијске погодбе које нуди трговац. Ова глава Закона садржи члан 47, који гласи:

„При оглашавању и понуди финансијских погодби које нуди трговац (у даљем тексту: финансијске погодбе), а нарочито продаје са оброчним отплатама цене – трговац мора нарочито да наведе податке о роби или услузи, готовинску цену, као и износ који се плаћа унапред на име учешћа или прве рате.

Ако се оглашава финансијска погодба за куповину робе чија је каматна стопа 0%, назначавају се и све повољности које има корисник који цену робе плаћа готовински.

Ако се оглашава продаја са оброчним отплатама цене која се у смислу овог закона сматра кредитирањем корисника – разлика између цене за куповину на одложено плаћање и за куповину за готовину мора бити процентуално исказана.

Министар надлежан за послове заштите потрошача ближе прописује облик и садржину обрасца понуде финансијске погодбе“.

Законом је прописано да министарство надлежно за заштиту потрошача врши надзор над даваоцима финансијских погодби, у складу са **Законом о заштити потрошача** („Службени гласник РС“, бр. 62/2014 и 6/2016). Подсећамо на то да надзор над спровођењем овог закона врши Министарство трговине, туризма и телекомуникација и то за послове трговине преко тржишних инспектора, а за послове туризма преко туристичких инспектора.

5. На основу овлашћења из члана 47. Закона, министар трговине, туризма и телекомуникација донео је **Правилник о садржини обрасца понуде финансијске погодбе** („Службени гласник РС“, бр. 101/2017, у даљем тексту: Правилник) који ступа на снагу 18. новембра 2017. године.

Правилником се ближе прописују облик и садржина **обрасца понуде** финансијске погодбе (образац понуде). Образац понуде садржи:

- а) пословно име и адресу трговца;
- б) основна обележја робе, односно услуге;
- в) продајну цену робе, односно услуге за плаћање готовином;
- г) износ на име учешћа или прве рате;
- д) повољности (ако се плаћа готовински а каматна стопа износи 0%), и
- ђ) разлику између цене робе, односно услуге, ако се плаћа на одложено и за готовину (исказану у процентима).

Образац понуде је одштампан уз Правилник и чини његов саставни део, а има следећи облик:

Понуда финансијске погодбе

Пословно име и адреса трговца	
Основна обележја робе/услуге	
Продајна цена робе/услуге за плаћање готовином	
Износ на име учешћа или прве рате	
Повољности (ако се плаћа готовински а каматна стопа износи 0%)	
Разлика између цене робе/услуге ако се плаћа на одложено и за готовину (%)	

Из одредаба Закона и Правилника и изгледа Обрасца Понуде финансијске погодбе произлази следеће:

Прво – понуда финансијске погодбе мора да се сачини за сваку **појединачну** робу/услугу код продаје на одложено плаћање. То произлази из чињенице да се у прописани образац уписује продајна цена предметне робе/услуге.

Друго – ова понуда мора бити доступна кориснику пре него што се закључи уговор о куповини на одложено плаћање;

Треће – трговац је дужан да сачини уговор о финансијској погодби у писаној форми или на другом трајном носачу податка и да један примерак уручи кориснику

Четврто – иако ни Закон ни Правилник на садрже дефиницију „плаћање готовином“, интуитивно је јасно да се под тим појмом подразумева плаћање целокупног износа продајне цене робе/услуге приликом куповине, без обзира на начин плаћања: готовим новцем, платном картицом или чековима грађана који доспевају на наплату даном куповине.

Пето – одредбе у Закону и Правилнику према којима се назначавају повољности које има корисник који цену робе плаћа готовински, у

потпуности су усклађене са одредбама члана 44. **Закона о трговини** („Службени гласник РС“, бр. 53/2919 и 10/2013) којима се уређују продајни подстицаји.

6. Подсећамо на то да су одредбама члана 51. Закона прописане новчане казне за прекршај за трговца који је правно лице у износу од 50.000 до 800.000 динара уколико не поштује одредбе Закона. Као инкриминисане радње које представљају прекршаје трговца, између осталих се наводе следеће:

– ако при оглашавању и понуди финансијске погодбе не наведе податке о роби или о услузи, готовинску цену, као и износ;

– ако не назначи све повољности које има корисник који цену робе плаћа готовински када се оглашава финансијска погодба за куповину робе чија је каматна стопа 0%;

– ако при продаји са оброчним отплатама цене, која се у смислу овог закона сматра кредитирањем корисника, процентуално не искаже разлику између цене за куповину на одложено плаћање и цене за куповину за готовину.

За исте прекршаје запређено је новчаном казном од 20.000 до 100.000 динара за одговорно лице у трговцу који је правно лице, док је за предузетника запређено новчаном казном од 30.000 до 500.000 динара.